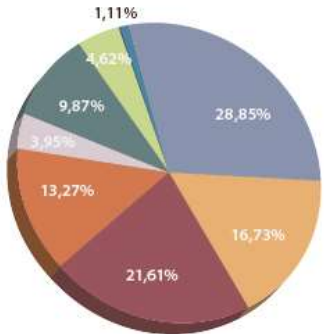
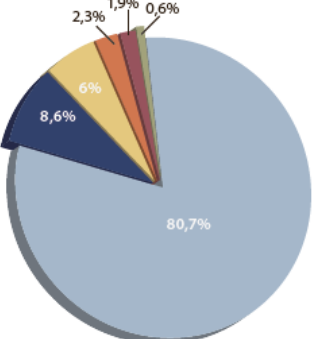

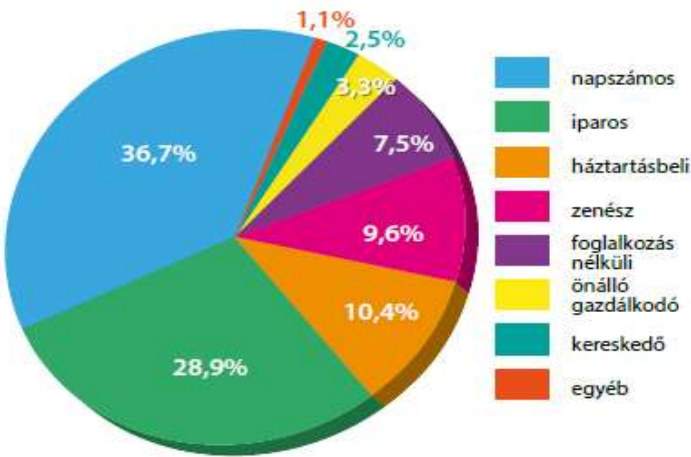
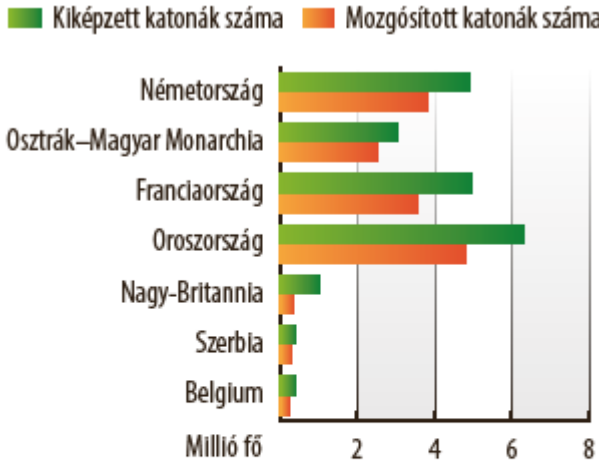
2. SZ. MELLÉKLET

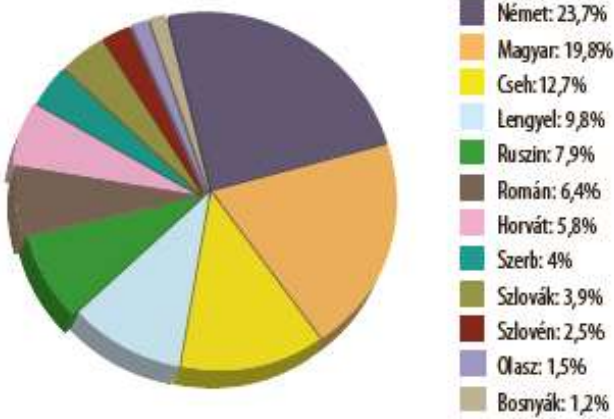
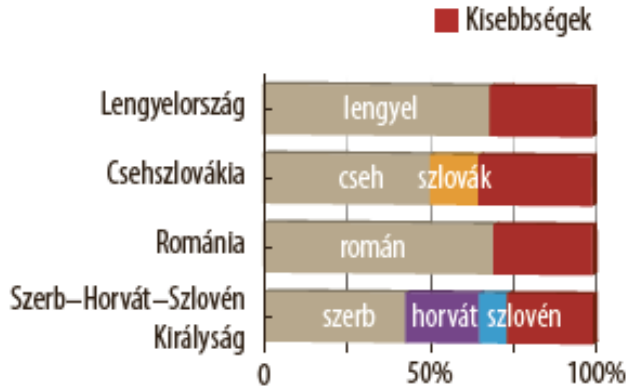
A TANKÖNYVBEN SZEREPLŐ GRAFIKONOKRÓL¹

Oldal - szám	Grafikon	Téma, típus	Megjegyzések
69.	A zsidók számaránya néhány értelmiségi munkakörben, 1910 (országos adat)	A zsidók számaránya néhány értelmiségi munkakörben, 1910 (országos adat) – ügyvédek, orvosok, állatorvosok, magánmérnökök és vegyészek, újságírók és szerkesztők. A diákok nincsenek tisztában a magánmérnök jelentésével. Oszlopdiagram	Nem tartozik hozzá kérdés. Nem derül ki, hogy a felsorolt foglalkozásúak a zsidók hány százalékát teszik ki, illetve vannak-e további jellegzetesen zsidók által gyakorolt foglalkozások. A fölötte szereplő táblázattal (A zsidó népesség létszáma Magyarországon) együtt lehetne felhasználni.
77.	A birtokos parasztság összetétele (1910)	A birtokos parasztság összetétele (1910) – kis-, közép- és gazdagparasztok, törpebirtokosok. Kördiagram	Elvileg közös kérdések a lejjebb található táblázattal (A gazdaságok és területük megoszlása nagyságkategóriák szerint 1895-ben), de egyetlen kérdés sem vonatkozik erre a kördiagramra. Hiba, hogy a táblázat és a diagram kategóriái nem megfeleltethetők egymásnak. Sem a táblázathoz tartozó szöveg, sem a főszöveg nem tisztázza a kategóriák jelentését, az abba tartozók társadalmi, gazdasági helyzetét. Így a kördiagram öncélú.

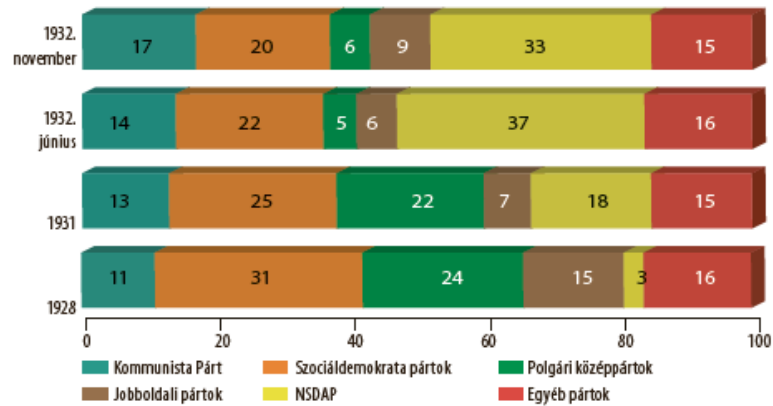
¹ Az újgenerációs tankönyvben megjelenő változásokat lila betűszínnel jelezzük.

81.	 A kivándorlás etnikai arányai 1899–1913 között Hasonlítsuk össze a kivándorlók adatait a nemzetiségi arányokkal! • Melyik nemzetiség vándorolt ki arányaihoz képest nagyobb számban? • Hogyan hatott mindez az etnikai viszonyokra?	A kivándorlás etnikai arányai 1899-1913 között – magyar, német, szlovák, román, ruszin, horvát, szerb, egyéb. Kördiagram	Az előző oldalon lévő táblázattal együtt jól használható, jó kérdések tartoznak hozzájuk. Hiba, hogy a táblázat a Horvátország nélküli adatokat tartalmazza, míg a diagram szemmel láthatóan azzal együtt számol, de erre nem hívja fel a diákok figyelmét. Ez félrevezető, különösen a horvátok kivándorlási arányainak tekintetében.
82.	 A középiskolai tanulók anyanyelve 1910-ben. Anyanyelven oktató középiskolái csak a románoknak (7), az erdélyi szárszoknak (9), illetve a szerbeknek (1) voltak Melyik nagyobb számarányú nemzetiségnek nem volt középiskolája a századfordulón? • Vítassuk meg, milyen kormányzati szándék állhatott a rendelkezések mögött! • Milyen vádakot fogalmazhattak meg a nemzetiségi politikusok?	A középiskolai tanulók anyanyelve 1910-ben. – magyar, német, román, szerb-horvát, szlovák, egyéb. Kördiagram	A kördiagram melletti kérdések nem a diagramra vonatkoznak, hanem vagy az ahhoz mellékelt szövegre (1.), vagy az előző oldalon lévő törvényszövegekre (2-3.). Új kiadásból kihagyták a kérdéseket. A tankönyv a többi oldalon a szerbet és horvátot külön nemzetiségként mutatja be, ebben a kördiagramban is indokolatlan a kettő egybeolvasása, valójában még kisebb „szelet” jutna rájuk külön-külön. A jiddis anyanyelvűeket vagy annak hiányát fel kellett volna tüntetni a magyarázó szövegben, hisz a zsidók közt az országos átlagnál magasabb volt a középiskolába járók aránya.

83.	 A 15 éven felüli cigányok foglalkozási megoszlása (1893)	A 15 év feletti cigányok foglalkozási megoszlása (1893) Kördiagram	Nem tartozik hozzá kérdés.
93.	 Kiképzett katonák és a mozgósított katonák száma Kiképzett katonák és a mozgósított kiképzett állomány összlétszáma 1914-ben Állapítsuk meg, melyik szövetségi rendszer helyzete volt kedvezőbb 1914-ben!	Kiképzett katonák és a mozgósított kiképzett állomány összlétszám 1914-ben – Osztrák-Magyar Monarchia, Francia-, Orosz-, Németország, Nagy-Britannia, Szerbia, Belgium. Oszlopdiaagram (csoportosított oszlopok)	„Állapítsuk meg, melyik szövetségi rendszer helyzete volt kedvezőbb 1914-ben!” – ez egy olyan kérdés, mely elvileg megválaszolható a grafikon alapján, de ebben a formában félrevezető. A tanuló csak azon gondolkodhat el, hogy miért tartott a háború több mint négy évig, ha a központi hatalmak már az elején is fele annyi mozgósítással rendelkeztek. Inkább azt kellett volna tisztázni, hogy a létszámadatok mennyiben támasztják alá a németek villámháborús terveit, hogyan akarták ellensúlyozni Oroszország létszámtöbbletét.

114.	 Az egykori Osztrák–Magyar Monarchia	Hiányosan megadott a cím: Az egykori Osztrák–Magyar Monarchia Valójában az OMM etnikai megoszlása. Nincs megadva, mely évből származnak az adatok. Kördiagram	Nem tartozik hozzá kérdés. Kivitelezésen változtattak.
114.	 Lengyelország, Csehszlovákia, Románia és a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság etnikai viszonyai Hasonlítsuk össze az adatokat! • Mennyire valószínűtlen meg Wilson elképzelése a nemzeti önrendelkezésről?	Lengyelország, Csehszlovákia, Románia és a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság etnikai viszonyai Nincs megadva, mely évből származnak az adatok. Oszlopdiagram (100 %-ig halmozott oszlopok).	Egy jó feladat tartozik hozzá.

152.

A német választási eredmények

A német választási eredmények – 1928-1932.

Oszlopdiaagram (100 %-ig halmozott oszlopok)

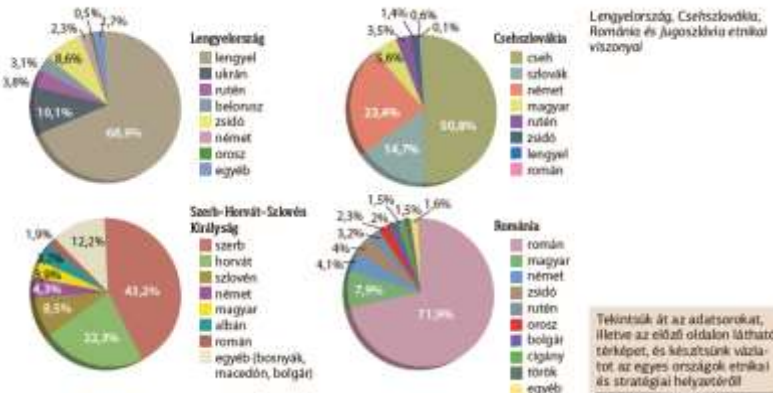
A mellette lévő kérdések csak az NSDAP programjára vonatkoznak, a diagram adatait nem elemeztetik. Fontos lett volna a válság szerepének felismerésére irányítani a figyelmet.

Az 1933. márciusi eredmények is szerepelhetnének, ezek újabb kérdéseket vethetnének fel (a már hatalomra került NSDAP befolyása az eredményekre).

A pártok színekké való megjelenítése segíthetné a szemléltetést, ezzel a lehetőséggel azonban a tankönyv szerkesztői nem éltek. A Kommunista Párt „színe”-ként használt tankönyvi kék helyett vörös, az NSDAP – nél használt zöld árnyalat helyett szerencsésebb lett volna a barna szín használata.

Kivitelezésen, színkiosztáson változtattak.

167.

Lengyelország, Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia etnikai viszonyai

Nincs megadva, mely évből származnak az adatok.

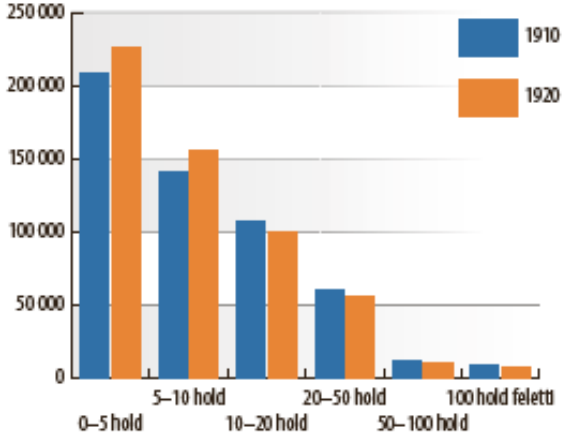
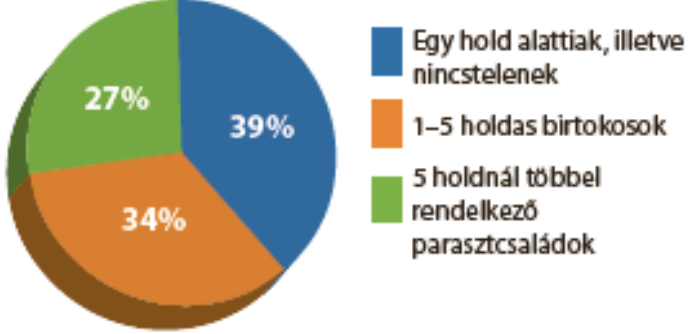
Kördiagramok

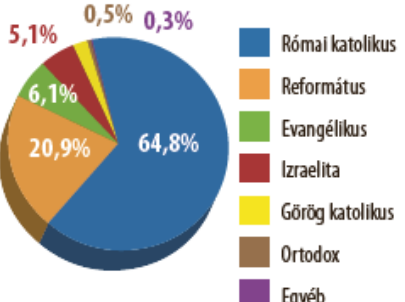
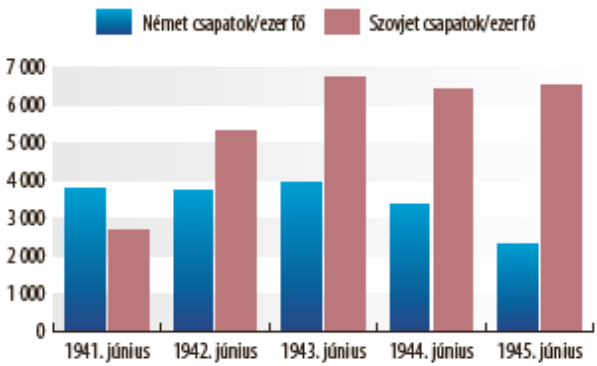
Nem hívja fel a figyelmet arra, hogy a tankönyv előző oldalán lévő etnikai térképpel együtt érdemes használni.

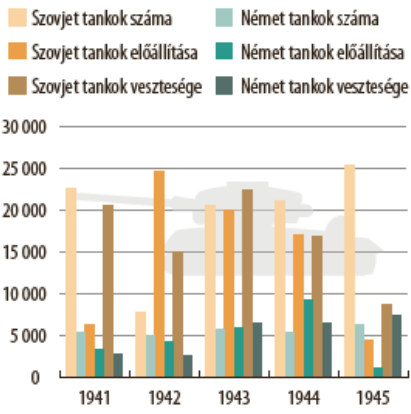
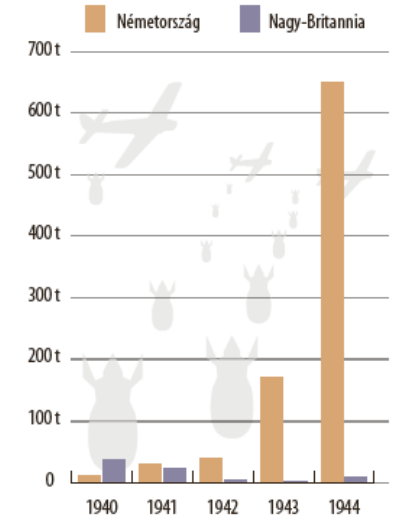
A mellékelt feladat túl általános: „...készítsünk vázlatot az egyes országok etnikai és stratégiai helyzetéről!”. Stratégiai helyzet elemzéséhez nem ad szempontokat, támpontokat.

Hiba volt, hogy minden diagram mellett külön-külön szerepel a jelmagyarázat, nem volt egységes etnikai szín, (pl. a németek négy külön színnel szerepeltek, a szürke mindig más etnikumot jelölt).

Javították, egységesítették.

195.	 Birtokosok száma és birtokaik nagysága	Hiányos a cím: Birtokosok száma és birtokaik nagysága A korábban hiányos cím még hiányosabb lett (már csak „A birtokosok száma” címen fut). Oszlopdiagram	Egyrészt a 194-195. oldalon lévő forrásokra vonatkozik feladat, mely azonban nagyon általános, nem ad szempontokat, támpontokat. A 195. oldalon lévő két táblázathoz közös kérdések tartoznak, melyből az első kérdés jól megválaszolható. A továbbiakban a 77. oldalon lévő táblázattal kellene összevetni az adatokat, ehhez azonban nem találtunk megfelelő információkat. Ugyanakkor, az alábbi diagrammal és a korábbi adatokkal való összevetést az is nehezíti, hogy nem egyértelmű, mekkora birtoknagyságig soroljunk egy földterületet a parasztbirtok kategóriába.
195.	 Az összes paraszti birtokos százalékos aránya Egy hold alattiak, illetve nincstelenek 1-5 holdas birtokosok 5 holdnál többel rendelkező parasztcsaládok Tekintsük át az ábrákat, a forrásokat, illetve az előző órákon található leírásokat! Dobjozzuk fel – akár csoportmunkában – az egyes társadalmi rétegek életkörülményeit, életmódját! Állapítsuk meg, mi jellemezte a korabeli birtokosokat! Keresdük meg a tankönyv 75. oldalán lévő dualizmus kori viszonyokat bemutató táblázatnál Mekkora földnagyság nyújtott akkor szerény megélhetést? • Mennyiben változott meg a 19. század vége óta a birtokszervezet?	Az összes paraszti birtokos százalékos aránya Nincs megadva, mely évből származnak az adatok. Kördiagram	Csoportmunkára hívja fel a figyelmet.

195.	 A népesség anyanyelvi megoszlása	A népesség anyanyelvi megoszlása <i>Nincs megadva, mely évből származnak az adatok.</i> Kördiagram	Nem tartozik hozzá kérdés.
195.	 A népesség felekezeti megoszlása	A népesség felekezeti megoszlása <i>Nincs megadva, mely évből származnak az adatok.</i> Kördiagram	Nem tartozik hozzá kérdés.
224.	 Szovjet és német csapatok létszáma a keleti fronton	Szovjet és német csapatok létszáma a keleti fronton – 1941-45. Oszlopdiaagram (csoportosított oszlopok)	A 224. oldalon lévő két diagramra közös kérdések vonatkoznak.

224.	 Szovjet és német páncélosok aránya Hogyan alakultak az erőviszonyok 1941-ben? • Milyen mértékű volt a veszteség? • Mikortól tudott hatékonyan érvényesülni a szovjet csapatok számbeli fölénye?	Szovjet és német páncélosok aránya – 1941-45. <i>A diagram nem arányt, hanem darabszámot mutat.</i> Oszlopdiagram (csoportosított oszlopok)	Zavaróan sok, egymás mellé sűrített oszlop, amiktől a diagram nehezen átlátható. A „...tankok előállítása” oszlop nem értelmezhető; nincs benne a tankok számában?
225.	 A Nagy-Britanniára, illetve Németországra ledobott bombák mennyisége (ezer tonna/év)	A Nagy-Britanniára, illetve Németországra ledobott bombák mennyisége (ezer tonna/év) – 1940-44. Oszlopdiagram (csoportosított oszlopok)	Nem tartozik hozzá kérdés.